

DOI 10.32782/2786-9156.108.4.38-45
УДК 347.965

Воробель У.Б., доктор філософії в галузі права, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Інституту права Львівського державного університету внутрішніх справ (м. Львів, Україна)

e-mail: vorobel@lvduvs.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0480-5394>

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АДВОКАТІВ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Стаття присвячена дослідженню правового регулювання одного з обов'язків кожного адвоката – підвищення кваліфікації. Проаналізовано положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України, затвердженого рішенням Ради адвокатів України. Досліджено зміст відповідних положень Закону Польщі «Право про адвокатуру», а також Постанови Вищої ради адвокатів «Регламент підвищення професійної кваліфікації адвокатів».

Зроблено висновок, що одним з обов'язкових стандартів адвокатської професії є підвищення професійного рівня адвоката. Цей обов'язок має на меті гарантувати високу якість правничої допомоги, яку надає адвокат, і таким чином підвищити рівень захисту прав і свобод його клієнта. Окрім цього, підвищення кваліфікації адвоката спрямоване на забезпечення реалізації конституційного права особи на отримання професійної правничої допомоги.

Методологічною основою дослідження є компаративістський, діалектичний, системно-структурний, нормативно-логічний методи пізнання, що дали змогу проаналізувати норми законодавства у сфері правового регулювання підвищення професійного рівня адвокатів в Україні та Республіка Польща.

Встановлено, що в Польщі, як і в Україні, безперервне підвищення професійної кваліфікації адвокатів є одним з ключових обов'язків, що сприяє забезпеченню реалізації конституційного права громадян на отримання якісної правової допомоги. В обох країнах цей обов'язок закріплений на законодавчому рівні та регулюється органами адвокатського самоврядування. Зміни в правовому регулюванні підвищення кваліфікації адвокатів у Польщі полягають у скасуванні обов'язкової системи навчальних балів. Органи адвокатського самоврядування зосереджуються на підтримці адвокатів у виконанні цього обов'язку, зокрема, через організацію якісних навчальних заходів та впровадження спеціалізованих програм для постійного підвищення їхньої професійної компетентності.

Ключові слова: адвокат, правовий статус, професійний обов'язок, професійний рівень, підвищення кваліфікації, адвокатура.

Постановка проблеми. Держава в силу статті 59 Конституції України кожному гарантує право на професійну правничу допомогу [1]. І саме адвокатура, відповідно до статті 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», є тим інститутом, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі [2]. Для забезпечення належного рівня надання правничої допомоги було запроваджено такий стандарт адвокатської професії, як постійне та безперервне підвищення адвокатами своєї кваліфікації.

В.В. Заборовський вказує на те, що одним з визначальних обов'язків адвоката є обов'язок підвищувати свою кваліфікацію, закріплення якого насамперед має на меті забезпечити належну реалізацію конституційного права особи на отримання професійної правничої допомоги. Цей обов'язок спрямований на забезпечення належної якості наданої адвокатом правничої допомоги, а отже, на підвищення ступеня захищеності прав та свобод його клієнта [3, с. 553]. Це зумовлено тим, що надання такої допо-

моги неможливе без наявності у адвоката відповідного комплексу знань та досвіду вирішення покладених на нього завдань, усвідомлення специфіки тактики та методів здійснення адвокатської діяльності, володіння широким комплексом як процесуальних, так і позапроцесуальних способів надання професійної допомоги [4, с. 448].

На думку С.Є. Кузьменко, підвищення кваліфікації дає змогу адвокатам відповідати викликам сучасного суспільства, забезпечуючи найвищий рівень юридичної послуги для клієнтів. А безперервне професійне навчання є не тільки засобом удосконалення юридичних навичок, але й важливим компонентом підтримання етичних стандартів та високої репутації у сфері адвокатури [5, с. 17].

Н.М. Бакаянова підвищення кваліфікації адвокатів трактує як форму контролю з боку органів адвокатського самоврядування за адвокатами, що відповідає законодавству про адвокатуру й принципам організації та діяльності адвокатури [6, с. 330].

Д.В. Кухнюк та В.В. Петраковський вважають, що підвищення кваліфікації потрібно розглядати не лише як додаткове навчання за фаховим спрямуванням – у вузькому значенні, але й навпаки – у широкому: як поглиблення, розширення і оновлення професійних знань, умінь та навичок в межах кваліфікації (спеціалізації) або розширення кваліфікаційного профілю шляхом здобуття нової кваліфікації (спеціалізації), опанування інших (суміжних) знань [7, с. 16–17].

Таким чином, у науковій літературі підвищення кваліфікації адвоката трактується у таких аспектах:

– безперервне (постійне, якісне) поглиблення, розвиток (вдосконалення наявних) та оновлення (відповідно до сучасних вимог, реальних подій та наявних (можливих) обставин, ситуацій) професійних знань адвокатів, їх практичних умінь та здобутих навичок;

– за необхідності здобуття нової (або додаткової) спеціалізації (спеціальності) або певної (відповідної) кваліфікації адвокатами у певній (конкретній) галузі права чи сфері адвокатської діяльності, виходячи з раніше здобутої ними освіти, включно з практичним досвідом;

– постійне забезпечення адвокатів України достатньою (належною, якісною, в повному обсязі) інформацією (документами, даними, відомостями тощо) про зміни у чинному законодавстві з урахуванням чіткого роз'яснення про застосування поданих змін на практиці, включно з відповідними роз'ясненнями (конкретними відповідями) про методи і шляхи отримання правової інформації про зміст норм іноземного права [8], зокрема, під час представництва інтересів клієнта (або надання правничої допомоги) у суді [9, с. 121–122].

Отже, постійне і безперервне підвищення адвокатами своєї кваліфікації відіграє важливу роль у функціонуванні професійної адвокатури та являє собою одну з головних передумов для успішного функціонування всієї системи правосуддя загалом. Принцип професійної компетентності (безперервності юридичного навчання) адвоката розглядається як один з базових принципів організації адвокатури, фактично є обов'язковим стандартом адвокатської професії, велику увагу якому приділяють акти, що визначають міжнародні та регіональні стандарти адвокатури, які мають вагомое значення для формування якісних національних стандартів організації та діяльності адвокатури [4, с. 448].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню правової природи та особливостей правового регулювання підвищення професійного рівня адвоката в Україні приділяло увагу чимало науковців, зокрема С.А. Антонюк, Н.М. Бакаянова, В.В. Заборовський, О.С. Заяць, О.С. Семерака, Р.М. Скриньковський, В.Г. Фазикош, Є.І. Фурса, С.Я. Фурса, проте вивчення питання підвищення кваліфікації адвоката у

Республіці Польща, а також порівняльний аналіз цих двох систем правового регулювання цього принципу професійної компетентності залишались поза їхньою увагою.

Формулювання цілей. Метою статті є комплексний аналіз законодавчого регулювання в Україні та Республіці Польща такого обов'язку адвоката, як безперервне підвищення його професійного рівня, а також встановлення спільних та відмінних рис у підходах до правового регулювання цього обов'язку у цих двох державах.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», під час здійснення адвокатської діяльності адвокат зобов'язаний підвищувати свій професійний рівень [2]. На виконання зазначеної статті Закону 3 липня 2021 року рішенням Ради адвокатів України затверджено Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України, яким визначено вимоги до підвищення професійного рівня адвокатів [10].

Так, згідно з пунктом 2 Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України, підвищення кваліфікації – це підвищення професійного рівня адвоката, що є його важливим професійним обов'язком, дотримання якого має забезпечувати безперервне поглиблення, розширення й оновлення адвокатами своїх професійних знань, вмінь та навичок, за бажанням адвоката здобуття нової спеціалізації або кваліфікації у певній галузі права чи сфері діяльності на основі раніше здобутої освіти і практичного досвіду, забезпечувати адвокатів достатньою інформацією про зміни у чинному законодавстві та практиці його тлумачення та застосування.

Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України передбачає, що один заліковий бал з підвищення кваліфікації адвокатів дорівнює 1 (одній) годині навчання, крім випадків, встановлених цим Порядком. До досягнення 3-річного адвокатського стажу адвокати зобов'язані пройти Модульну програму «Молодий адвокат», яку розробляє та реалізовує Вища школа адвокатури Національної асоціації адвокатів України.

Адвокати, які набули статусу адвоката, протягом перших трьох років своєї адвокатської діяльності зобов'язані підвищити свій професійний рівень на рівні 48 годин, з яких не менше 16 годин – щороку. У разі отримання свідоцтва на право заняття адвокатською діяльністю у другому пів річчі відповідного року такий адвокат має право отримати меншу кількість балів у першому році отримання свідоцтва за умови, що загальна кількість балів за 3 роки становитиме не менше 48 годин. Всі інші адвокати зобов'язані підвищувати кваліфікацію адвоката на рівні 10 годин на рік (10 залікових балів). Окрім цього, адвокат за рік має отримати не менше ніж 2 залікових бали за навчання з питань Правил адвокатської етики [10].

Отже, один з ключових обов'язків адвоката полягає в підвищенні професійного рівня, що перш за все спрямоване на забезпечення реалізації конституційного права особи на отримання професійної правничої допомоги. Цей обов'язок має на меті гарантувати високу якість правничої допомоги, яку надає адвокат, і таким чином підвищити рівень захисту прав і свобод його клієнта. У зв'язку з цим за своєю природою підвищення професійного рівня адвоката є одним з обов'язкових стандартів адвокатської професії [11, с. 44–45].

Щодо Республіки Польщі, то слід зазначити, що Закон Польщі «Право про адвокатуру» [12] не містить прямих приписів щодо обов'язку адвокатів підвищувати свій професійний розвиток. Нормативним документом, який регулює правила професійного розвитку адвокатів в Польщі, є Постанова Вищої ради адвокатів «Регламент підвищення професійної кваліфікації адвокатів» від 8 вересня 2023 року № 109/2023 [13].

У науковій літературі звертається увага на те, що рішення, прийняті органами професійного самоврядування адвокатури, є обов'язковими для адвокатів, і кожен з них зобов'язаний дотримуватися встановлених ними правил. Невиконання обов'язків,

передбачених законом або рішенням самоврядування, може призвести до дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність загрожує адвокатам за поведінку, яка суперечить закону. Відповідно, професійний розвиток адвокатури є одним з основних обов'язків цієї професійної групи, а тому адвокат, виконуючи свою роботу, має усвідомлювати необхідність підвищення своєї професійної кваліфікації [14, с. 107].

Згідно з § 1 Регламенту підвищення професійної кваліфікації адвокатів, обов'язок підвищення кваліфікації полягає у тому, що адвокат зобов'язаний постійно підвищувати професійну кваліфікацію шляхом самоосвіти, систематичної участі в системі підвищення кваліфікації, організованій самоврядуванням, або в інших формах, визначених цим регламентом.

Вимоги щодо підвищення кваліфікації поширюються як на адвоката, який здійснює свої професійні обов'язки, так і на правника-іноземця, внесеного до списку, веденого окружною радою адвокатів, в обсязі та на умовах, зазначених у Законі Польщі «Право про адвокатуру». Стажер адвоката має право, а не обов'язок брати участь у системі підвищення кваліфікації адвокатів [13].

Слід зазначити, що польське законодавство передбачає можливість звільнення адвоката від цього обов'язку. Так, декан окружної ради адвокатів може в особливо обґрунтованих випадках звільнити адвоката повністю або частково від обов'язку професійного вдосконалення в цьому календарному році [15].

Реалізація обов'язку підвищення кваліфікації польським адвокатом відбувається у таких формах.

1) Самоосвіта [13]. Як форма підвищення кваліфікації адвоката самоосвіта виражається або у підготовці та публікації наукових та публіцистично-правових матеріалів, або у підготовці та проведенні виступів в рамках наступних двох форм навчання.

Підготовка і публікація роботи вважається виконанням обов'язку професійного вдосконалення, якщо одночасно виконані такі умови: 1) робота стосується питань, що, згідно з § 5 Регламенту підвищення професійної кваліфікації адвокатів, можуть становити предмет підвищення кваліфікації адвокатів; 2) робота спрямована на осіб з юридичною освітою або студентів права; 3) робота опублікована у книжковій формі, юридичному або науковому журналі, або іншим чином [15].

2) Участь у навчаннях, семінарах, конференціях або лекціях, а також інших формах, організованих адвокатським самоврядуванням.

3) Участь у навчаннях, семінарах, конференціях або лекціях, а також інших формах, організованих іншими суб'єктами [13].

Суб'єктами, які можуть організувати таку форму підвищення кваліфікації адвокатів, є всі установи, що забезпечують належний рівень професійного навчання, зокрема: а) університети та інші вищі навчальні заклади, державні і приватні, а також інші установи, що займаються правознавством або науково-дослідною роботою в галузі права; б) установи, що спеціалізуються на організації навчань, семінарів та конференцій; в) установи, рекомендовані органами адвокатури; г) інші професійні самоврядування юристів; г) організації, що об'єднують юристів, такі як Міжнародна асоціація юристів (International Bar Association), Міжнародний союз адвокатів (Union internationale des avocats), Міжнародна асоціація молодих юристів (International Association of Young Lawyers), Міжнародна асоціація торговельних марок (International Trademark Association), Міжнародна рада з комерційного арбітражу (International Council for Commercial Arbitration), Міжнародна асоціація юристів (International Lawyers Associates), Рада правничих та адвокатських товариств Європи (Council of Bars and Law Societies of Europe); д) торгово-промислові палати; е) арбітражні установи; є) урядові та неурядові організації, а також інші міжнародні організації [15].

4) Проведення навчальних занять для стажерів адвокатів у рамках навчання, організованого адвокатським самоврядуванням.

5) Проведення навчальних занять, включно з правовою освітою, в рамках соціальних акцій, організованих самоврядуванням або за його участі [13].

Отже, адвокат може підвищувати свій професійний рівень не лише шляхом проведення навчальних занять для стажистів адвокатури в рамках навчання, організованого професійним самоврядуванням адвокатури, але й за допомогою проведення занять з правової освіти у школах старшого віку в рамках соціальних акцій, проведених професійним самоврядуванням адвокатури або акцій, у яких професійне самоврядування адвокатури є партнером [15].

У зазначених формах предметом підвищення кваліфікації адвоката у Республіці Польща є: 1) окремі галузі права, включно з практикою його застосування; 2) питання правового порівняння; 3) питання адвокатської етики; 4) юридичні навички, як-от методи тлумачення права, публічні виступи та риторика, вивчення іноземної юридичної мови.

Організацію процесу підвищення професійного рівня адвокатів у Польщі забезпечує Вища рада адвокатів. Так, згідно з § 6 Регламенту підвищення професійної кваліфікації адвокатів, Вища рада адвокатів зобов'язана: 1) організувати професійні навчання самостійно або у співпраці з іншими суб'єктами, відповідно до потреб, що впливають з постійного моніторингу очікувань членів адвокатури; 2) співпрацювати з науковими та навчальними центрами для забезпечення адвокатам можливості виконання обов'язку підвищення кваліфікації; 3) вживати інших заходів, що дають змогу адвокатам виконувати обов'язок підвищення кваліфікації; 4) сприяти виконанню обов'язку підвищення кваліфікації [13].

Безпосередня організація процесу підвищення кваліфікації адвокатів в Польщі здійснюється окружними радами адвокатів. Окружна рада адвокатів зобов'язана організувати професійне навчання обсягом не менше 20 годин на рік. Цей обов'язок окружна рада адвокатів може виконати, організовуючи навчання власними силами або доручаючи їх проведення університетам або іншим спеціалізованим установам. Навчання повинно бути організовано таким чином, щоб забезпечити різноманітність тематики, з урахуванням визначеного предмета підвищення кваліфікації адвоката. Слід зазначити, що окружні ради адвокатів зобов'язані забезпечити, аби навчання у мінімальному обсязі (20 годин), було безкоштовним для адвокатів.

Окружна рада адвокатів подає Вищій раді адвокатів річний звіт про виконання обов'язку щодо організації професійного навчання адвокатів до 31 березня наступного року. Звіт повинен містити інформацію про організовані навчальні заняття, зокрема про осіб, що проводили заняття, теми занять та кількість адвокатів, що брали в них участь. Окружні ради адвокатів можуть організувати спільні навчання для адвокатів певних палат, а також вони зобов'язані обмінюватися інформацією та надавати взаємну допомогу в організації навчань.

Вища рада адвокатів та окружні ради адвокатів зобов'язані розміщувати на своїх вебсайтах та в соціальних мережах інформацію щодо запланованих заходів підвищення кваліфікації адвокатів, а також передавати їх у загальноприйнятій спосіб, щоб інформація про них могла дійти до всіх адвокатів та стажерів адвокатів.

За загальним правилом, Вища рада адвокатів та окружні ради адвокатів покривають витрати на організовані або співорганізовані ними навчальні заходи в рамках наявних фінансових коштів. Однак допускається, що організація або співорганізація навчання у межах системи підвищення кваліфікації може бути повністю або частково платною. У такому разі адвокати самостійно несуть витрати, пов'язані з участю у платних формах підвищення кваліфікації.

Слід зазначити, що ще донедавна на польських адвокатів покладался обов'язок здобуття адвокатом за календарний рік не менше 12 навчальних балів. Однак з прийняттям 8 вересня 2023 року Вищою радою адвокатів Постанови «Регламент підвищення професійної кваліфікації адвокатів» № 109/2023 [13] вимога про здобуття навчальних балів була скасована. Підкреслимо, що сам обов'язок підвищувати кваліфікацію у адвокатів залишився, скасовано лише вимогу щодо збирання протягом року навчальні бали.

Висновки. Отже, у Польщі, як і в Україні, безперервне підвищення адвокатом свого професійного рівня є одним з ключових його обов'язків, здійснення якого сприяє забезпеченню реалізації конституційного права особи на отримання професійної правничої допомоги. В Україні, як і у Польщі, обов'язок підвищення кваліфікації адвокатів закріплений на законодавчому рівні, а сама процедура регулюється органами адвокатського самоврядування.

Основна відмінність у правовому регулюванні обов'язку підвищення професійної кваліфікації адвокатів полягає у відмові в Республіці Польща від обов'язку накопичення адвокатами навчальних балів за збереження самого обов'язку за адвокатами, а також зосередженні функцій адвокатського самоврядування на підтримці адвокатів у виконанні ними цього обов'язку, зокрема шляхом проведення високоякісних навчальних заходів та впровадження спеціалізованого навчання задля послідовного і безперервного підвищення професійної компетентності адвокатів.

Перспективою подальших наукових розробок є продовження досліджень правової регламентації форм та способів виконання адвокатами їхнього обов'язку щодо безперервного підвищення професійного рівня, а також механізмів сприяння органів адвокатського самоврядування здійсненню адвокатами цього обов'язку.

Використані джерела:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.10.2024).
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/5076-17#n3> (дата звернення: 07.10.2024).
3. Заборовський В.В. Вибір українським адвокатом видів підвищення своєї кваліфікації через призму реалізації конституційного права на освіту. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 552–557. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/290801> (дата звернення: 07.10.2024).
4. Заборовський В.В., Фазикош В.Г., Семерак О.С. Підвищення кваліфікації адвоката як один із його професійних обов'язків: загальні положення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 70. С. 444–449. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.71>.
5. Кузьменко С.Є. – директор Вищої школи адвокатури при Національній асоціації адвокатів України, координатор програми Ради Європи HELP. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (14 грудня 2023 р.) / редкол.: Т.В. Вільчик та ін. Харків: НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2024. С. 16–17. URL: <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/vnd/zbirnyky-naukovykh-konferenczij>.
6. Бакаянова Н.М. Підвищення кваліфікації адвоката у світлі реалізації принципів організації та діяльності адвокатури. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 328–331.
7. Кухнюк Д.В., Петраковський В.В. Підвищення кваліфікації адвокатів України: проблеми нормативного забезпечення. *Адвокат*. 2012. № 8 (143). С. 12–17.
8. Antoniuk S., Zaiats O., Skrynkovskyy R., Makukhina I. Problems of Obtaining by the Lawyer the Legal Information on the Content of Foreign Law Norms While Representing the Client's Interests in Civil Proceedings in Ukraine. *Path of Science*. 2019. № 5 (10). P. 5001–5010. DOI: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.51-5>.
9. Заяць О.С., Скриньковський Р.М., Антонюк С.А. Підвищення кваліфікації адвокатів України в світлі реалізації принципів організації та діяльності адвокатури. *Problèmes et*

perspectives d'introduction de la recherche scientifique innovante. 2019. V. 6. P. 121–125. URL: dspace.lvdvvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2755/1/74-271-PB_removed.pdf.

10. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України (нова редакція): Рішення Ради адвокатів України від 03 липня 2021 № 63. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr063871-21#Text> (дата звернення: 07.10.2024).

11. Vorobel U. Enhancing a lawyer's professional level: a mandatory standard of the legal profession. *Успіхи і досягнення у науці (Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки»)*. 2024. № 5 (5). С. 34–47.

12. Prawo o adwokaturze: Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19820160124/U/D19820124Lj.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).

13. Regulamin doskonalenia zawodowego adwokatów: Uchwała nr 109/2023 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 8 września 2023 roku. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19820160124/U/D19820124Lj.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).

14. Olkiewicz A. Doskonalenie zawodowe adwokatów. *Problemy Profesjologii*. 2017. № 1. S. 101–110.

15. O doskonaleniu zawodowym adwokatów : Obwieszczenie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 2 grudnia 2021 roku. URL: https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-420211202o-doskonaleniu-zawodowym-adwokatowtekst-jednolity-37692.pdf (дата звернення: 07.10.2024).

References:

1. Konstytucja Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine from June 28, 1996 No. 254k/96-VR]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

2. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist : Zakon Ukrainy vid 05 lypnia 2012 № 5076-VI [On the Bar and Legal Practice: Law of Ukraine dated July 5, 2012, No. 5076-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/5076-17#n3> [in Ukrainian].

3. Zaborovskyy, V.V. (2023). Vybir ukrainskym advokatom vydiv pidvyshchennia svoiei kvalifikatsii cherez pryzmu realizatsii konstytutsiinoho prava na osvitu [Ukrainian lawyer's choice of types to improve his qualifications through the prism of the implementation of the constitutional right to education]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, No. 5, 552–557. Retrieved from <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/290801> [in Ukrainian].

4. Zaborovskyy, V.V., Fazykosh, V.H., & Semerak, O.S. (2022). Pidvyshchennia kvalifikatsii advokata yak odyin iz yoho profesiinykh obov'iazkiv: zahalni polozhennia [Professional Development of a Lawyer as One of His Professional Duties: General Provisions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, Issue 70, 444–449. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.71> [in Ukrainian].

5. Kuzmenko, S.Ye. (2024). Vitalne slovo dyrektora Vyshchoi shkoly advokatury pry Natsionalnoi asotsiatsii advokativ Ukrainy, koordynatora prohramy Rady Yevropy HELP [Welcome Address from the Director of the Higher School of Advocacy at the National Association of Advocates of Ukraine, coordinator of the Council of Europe's HELP program]. *Advokatura Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku : materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (14 hrudnia 2023 r.) – Advocacy of Ukraine: Current State and Development Prospects: Materials of the 5th International Scientific and Practical Conference (December 14, 2023)* / redkol.: T.V. Vilchuk ta in. Kharkiv: NLU imeni Yaroslava Mudroho, 16–17 [in Ukrainian].

6. Bakaianova, N.M. (2012). Pidvyshchennia kvalifikatsii advokata u svitli realizatsii pryntsyviv orhanizatsii ta diialnosti advokatury [Enhancing the qualifications of a lawyer in light of the implementation of the principles of organization and activity of the legal profession]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*, No. 2, 328–331 [in Ukrainian].

7. Kukhniuk, D.V., Petrakovskyy, V.V. (2012). Pidvyshchennia kvalifikatsii advokativ Ukrainy: problemy normatyvnoho zabezpechennia [Professional Development of Lawyers of Ukraine: Issues of Regulatory Support]. *Advokat – Lawyer*, No. 8 (143), 12–17 [in Ukrainian].

8. Antoniuk, S., Zaiats, O., Skrynkovskyy, R., & Makukhina, I. (2019). Problems of Obtaining by the Lawyer the Legal Information on the Content of Foreign Law Norms While Representing the Client's Interests in Civil Proceedings in Ukraine. *Path of Science*, 5 (10), 5001–5010. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.51-5> [in English].

9. Zaiats, O.S., Skrynkovskyy, R.M., Antoniuk, S.A. (2019). Pidvyshchennia kvalifikatsii advokativ Ukrainy v svitli realizatsii pryntsyviv orhanizatsii ta diialnosti advokatury [Professional Development

of Lawyers in Ukraine in the Light of the Implementation of the Principles of Organization and Activity of the Bar]. *Problèmes et perspectives d'introduction de la recherche scientifique innovante – Problems and Prospects for the Introduction of Innovative Scientific Research*, Issue 6, 121–125, Retrieved from dspace.lvdubs.edu.ua/bitstream/1234567890/2755/1/74-271-PB_removed.pdf [in Ukrainian].

10. Poriadok pidvyshchennia kvalifikatsii advokativ Ukrainy (nova redaktsiia) : Rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 03 lypnia 2021 № 63 [Procedure for the Professional Development of Lawyers of Ukraine (New Edition): Decision of the Bar Council of Ukraine dated July 3, 2021, No. 63]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr063871-21#Text> [in Ukrainian].

11. Vorobel, U. (2024). Enhancing a lawyer's professional level: a mandatory standard of the legal profession. *Uspikhy i dosiahnennia u nauksi (Seriiia "Pravo", Seriiia "Osvita", Seriiia "Upravlinnia ta administruvannia", Seriiia "Sotsialni ta povedinkovi nauky") – Achievements and Successes in Science (Series "Law", Series "Education", Series "Management and Administration", Series "Social and Behavioral Sciences")*, no. 5, 34–47 [in English].

12. Prawo o adwokaturze: Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. [The Law on the Bar: Act of May 26, 1982.]. Retrieved from <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19820160124/U/D19820124Lj.pdf> [in Polish].

13. Regulamin doskonalenia zawodowego adwokatów: Uchwała nr 109/2023 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 8 września 2023 roku [Regulations on the Professional Development of Attorneys: Resolution No. 109/2023 of the Supreme Bar Council dated September 8, 2023]. Retrieved from <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19820160124/U/D19820124Lj.pdf> [in Polish].

14. Olkiewicz, A. (2017). Doskonalenie zawodowe adwokatów [Professional Development of Attorneys]. *Problemy Profesjologii – Problemy Profesjologii*. No. 1, 101–110 [in Polish].

15. O doskonaleniu zawodowym adwokatów: Obwieszczenie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 2 grudnia 2021 roku [On the Professional Development of Attorneys: Announcement of the Presidium of the Supreme Bar Council dated December 2, 2021]. Retrieved from https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-420211202o-doskonaleniu-zawodowym-adwokatowtekst-jednolity-37692.pdf [in Polish].

Стаття надійшла до редколегії 07.10.2024

Vorobel U., PhD in Law, Senior Lecturer at the Department of Civil Law Disciplines, Institute of Law of Lviv State University of Internal Affairs (Lviv, Ukraine)

ADVOCATES' PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE AND THE REPUBLIC OF POLAND: COMPARATIVE-LEGAL ASPECTS OF LEGAL REGULATION

The article is dedicated to the study of legal regulation concerning one of the key duties of every advocate – professional development. It analyzes the provisions of the Law of Ukraine “On Advocacy and Advocates’ Activity”, as well as the Procedure for Professional Development of Advocates of Ukraine, approved by the decision of the Ukrainian Bar Council. It also examines the relevant provisions of the Polish Law “Advocacy Law” and the Resolution of the Polish Higher Bar Council “Regulations on Professional Development of Advocates”.

The conclusion is made that one of the mandatory standards of the advocacy profession is the professional development of advocates. This obligation aims to ensure the high quality of legal assistance provided by an advocate, thereby enhancing the protection of the rights and freedoms of their clients. In addition, the professional development of advocates is aimed at ensuring the realization of a person's constitutional right to receive professional legal assistance.

The methodological basis of the research includes comparative, dialectical, system-structural, and normative-logical methods of inquiry, which allowed for the analysis of legislation related to the legal regulation of advocates' professional development in Ukraine and the Republic of Poland.

It is established that in Poland, as in Ukraine, continuous professional development of advocates is one of the key obligations, contributing to the realization of citizens' constitutional right to receive quality legal assistance. In both countries, this duty is enshrined in law and regulated by the self-governing bodies of the bar. The changes in the legal regulation of advocates' professional development in Poland include the abolition of the mandatory system of educational credits. Bar self-governing bodies focus on supporting advocates in fulfilling this duty, particularly by organizing high-quality educational events and implementing specialized programs for the continuous enhancement of their professional competence.

Key words: advocate, legal status, professional duty, professional level, professional development, bar.